

Terekküp 130

Emin Reşah

2020-12-17 22:09:18+0300

1

{{< tweet 1339431558596292609 >}}

Cevapları bilmek değil, hataları yönetmek demiş adam. Hayat böyle. *Yanlış yapmamak* doğru yapmaktan daha önemli. Hiçbir şey yapmamak da *çoğunlukla* hata olduğuna göre elimizden gelen *küçük hatalar yoluyla büyük hatalardan uzak durmak* oluyor.

2

Bir insan söylediğim bir söze ölçsüz bir tepki vermişse, bunun söylediğimin *yanlış* olduğu şeklinde değil, belki kendisinden bile saklamaya çalıştığı bir şeyi yüzüne vurduğum şeklinde anlamayı tercih ediyorum.

Bu %100 geçerli bir yaklaşım olmayabilir. İnsanlar *otomaton* değil ancak bir konunun *konuşulamaz* olması genelde sinir uçlarına dokunduğu anlamına gelir. Söylenen söz *bana güvenmiyordun ve bunda da haklı olabilirsin* gibi bir cümle olduğunda verilen tepkinin büyüklüğünden *güvenmek için çok uğraştım, herkese ve kendine güvendiğimi telkin ettim* tarzı bir şey anlıyorum. Güvenmek için uğraşmak gerekmez. Güveniyorsan zaten uğraşmazsın.

İnsanın kendine güveninde de böyle.

3

Bir insanla gelecek planınız kalmadıysa artık ondan bir şeyler için hesap sormazsınız. Sorduğunuzda da aldığınız cevaplar anlamlı olmaz. *Neden bana şöyle şöyle davrandın? Şu an susman karşılığı bütün kabahatleri kabul edebilirim.*

4

{{< tweet 1339097944700706817 >}}

Dünyanın mükemmel bir modeli elimizde olsa dahi, Kaos Teorisi bize sonsuz kesinlikle ölçümler yapmadığımız taktirde geleceği bilemeye-

ceğimizi söyler. Sosyopolitik, ekonomik konularda elimizdeki hiç de öyle mükemmel modeller yok.

İnsanların gelecekle ilgili tahminlerinin çoğu kendi bildiklerini temennilerine giydiren sundukları vehimler. Tahminlerimiz dünya hakkında değil, kendi hakkımızda bilgi veriyor: Dünyayı nasıl görmek istiyoruz?

Bu sebeple fikirlerimizin değişmesi için kendimizin de değişmesi gerekiyor. *Fikir* dediğimiz öyle bizden bağımsız, *objektif* varolabilen bir şey değil. Adına *bilimsel* desek de önce fikir edinip, sonra bunun *bahanesini* buluyoruz.

5

Covid hastalığında PCR testlerinin hatalı pozitif oranlarıyla ilgili bir yazı okudum.

PCR testleri Covid olmayan 1000 kişiden 5'inde *pozitif* sonuç veriyor. *Hatalı pozitif oranı nedir?* diye sormuş. İlk (ve yanlış) cevap binde 5, %0,5.

Hatalı pozitif oranını bulmak için *doğru pozitif oranına* da bakmak lazım. 1000 kişi test edildiğinde bunların 20'si *doğru pozitif* çıkıyor. Diğer deyişle 1000 kişiyi test ediyorsunuz, 25'inde test pozitif çıkıyor, bu 25'in 20'si gerçekten Covid, 5'i ise değil. Sorun şu ki hangi 5'i olduğunu bilemiyorsunuz.

Bir de tabii *hatalı negatifler* var. Hasta oldukları halde testleri negatif çıkanlar.